

АНАЛІЗ ТЕНДЕНЦІЙ РОЗВИТКУ РИНКУ РЕСТОРАННИХ ПОСЛУГ ХАРКІВСЬКОГО РЕГІОНУ

Т. В. Шталь, кандидат економічних наук; О. О. Тищенко

У сучасних умовах розвитку економіки України галузь ресторанного господарства є важливою складовою соціально-економічної інфраструктури держави. Національний ринок ресторанних послуг характеризується активним розвитком економічних відносин і господарських зв'язків, що складаються між його учасниками. Дослідженням цих проблем присвячені роботи багатьох вітчизняних і зарубіжних науковців, таких як К. Зук, Ю. Сала, Г. П'ятницька, В. Карсекін, С. Хмирова, Л. Яцун, В. Антонова та ін. [1–4].

Аналіз наукових доробків дозволив дійти висновку про необхідність посилення досліджень у цьому напрямку на регіональному рівні, саме цим зумовлена актуальність обраної теми статті.

Метою даної наукової публікації є дослідження стану та виявлення основних тенденцій розвитку ринку ресторанних послуг Харківського регіону в сучасних умовах нестабільності економіки.

На сьогодні в Україні ресторанний бізнес представлений майже всіма типами закладів та їх форматами. Значну питому вагу на українському ринку ресторанного господарства (РГ) має Харківська область. Згідно з даними Держкомстату України, приблизно 8 тис. існуючих закладів (21,5 %) розташовано на території Харківського регіону. Як змінювалась структура закладів ринку ресторанних послуг Харківського регіону протягом 2000–2009 рр. представлено на рис. 1.

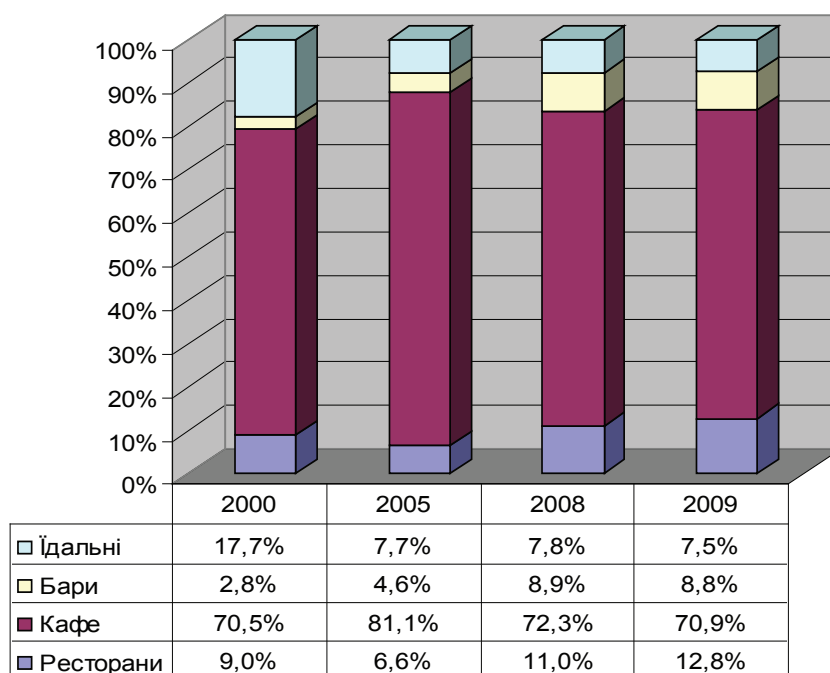

Рис. 1. Структура ринку ресторанного господарства Харківської області за період 2000–2009 рр.

Відповідно до даних рис. 1, можна зробити висновок про те, що на території Харківської області найбільшу питому вагу мають кафе та закусочні, їх значення коливалися від 70,5 до 81,1 %. Значно збільшилася кількість рестора-

нів у 2009 р. порівняно з 2005-м з 6,6 до 12,8 %.

Зазначені види закладів РГ різняться залежно від часу обслуговування, місткості клієнтів, але в першу чергу за ціновою ознакою (табл. 1).

Таблиця 1

Цінова характеристика типів закладів РГ

Тип закладу	Цінова категорія	Середній чек, грн	Рівень торгової націнки, %	Середня кількість місць для сидіння	Дохід від 1 місяця, грн	Прибуток від 1 місяця
Кафе, бар, фастфуд	низька	8–20	100–150	50	56–140	25–60
Quick&Casual	низька	15–25	150–200	100	105–175	42–75
Ресторан, кафе	середня	50–100	250–300	100	100–200	48–98
Ресторан	елітна	150–200	300–450	100	225–300	70–105

Вказані чинники впливають на обсяг товарообігу закладу РГ, що є найважливішим показником їх діяльності та формує доцільність подальшого функціонування. Тому необхід-

ним є визначення динаміки товарообігу закладів ресторанного господарства у Харківському регіоні, що дозволить оцінити ступінь розвитку галузі (рис. 2).

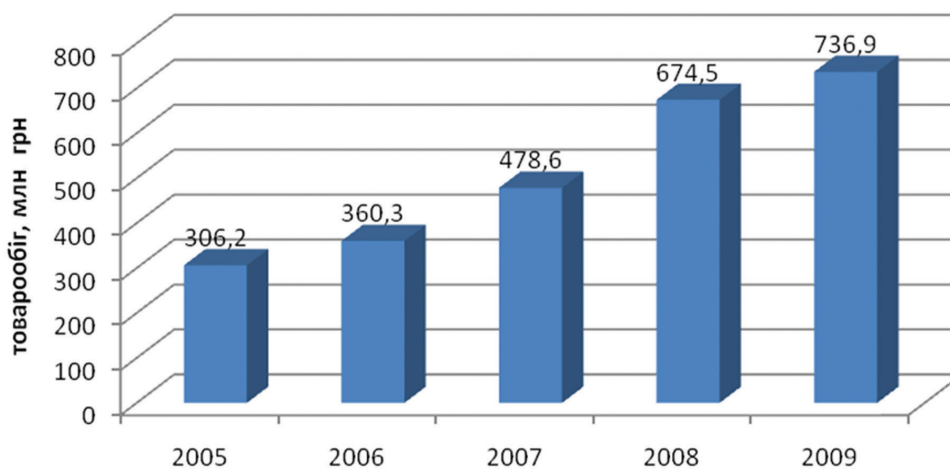

Рис. 2. Аналіз динаміки товарообігу закладів РГ Харківської області за період 2005–2009 рр.

При цьому у 2007 р. товарообіг зростає швидшими темпами, ніж у попередньому – на 30,7 %. Це свідчить про поступове зростання активності галузі та нарощення закладами обсягу доходів.

За різними оцінками, частка мережних закладів у Харківській області становить близько 25 %, з них 72 % займають мережі ресторанів швидкого обслуговування. Найбільша кількість ресторанів припадає на місто Харків – 147 закладів. Це такі заклади, наприклад, як

«McDonald's», «Пузата хата», «Кристал», «Кофеїн», «Жили-були» та ін.

Аналіз статистичних даних Харківської області за 2000–2009 рр. показав, що кількість підприємств РГ за досліджуваний період поступово зменшувалась, але з 2006 р. спостерігається поступове збільшення кількості закладів, що можна пояснити активною експансією на український ринок мереж швидкого харчування (рис. 3).

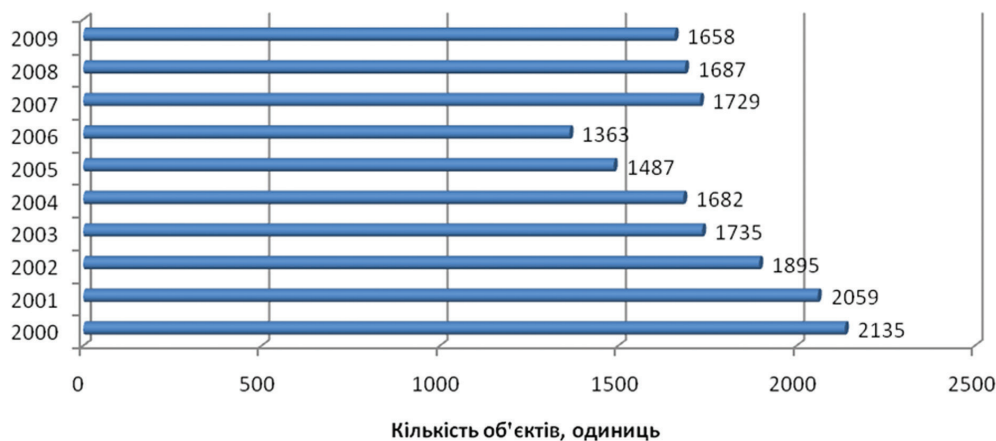

Рис. 3. Розвиток мережі РГ Харківської області за період 2000–2009 рр.

Відповідно до загальної кількості підприємств РГ ми проаналізували їх розподіл за місцевістю (рис. 4).

До 2006 р. спостерігається аналогічна тенденція до зменшення кількості підприємств РГ як у містах, так і у сільській місцевості, але

у 2007 р. у сільській місцевості відбувся значний стрибок кількості ресторанів, барів, кафе майже вдвічі більше проти попереднього року, тоді як у містах ця цифра сягнула приблизно 20 %.

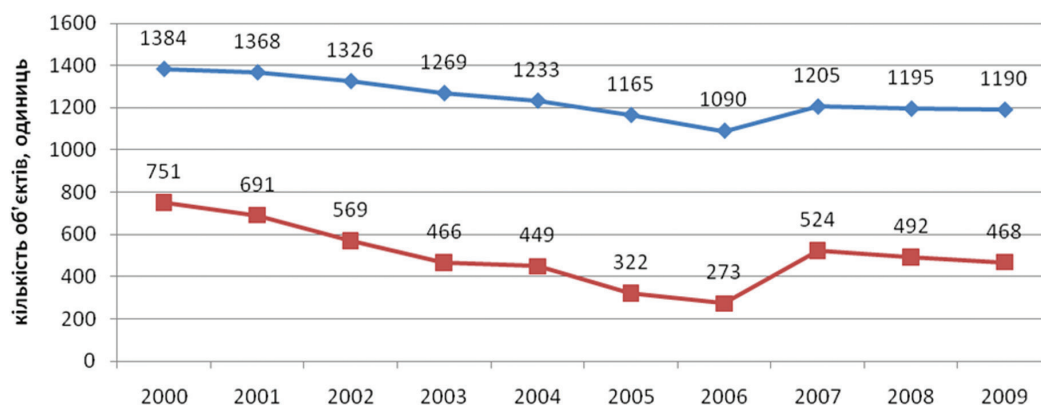

Рис. 4. Розвиток мережі РГ у міських поселеннях та сільській місцевості Харківської області за 2000–2009 рр.: —◆— міські поселення; —■— сільська місцевість

Відповідно до рис. 4, починаючи з 2008 р. знову зменшується кількість підприємств РГ, що можна пояснити розвитком мереж і поглинанням більш слабких конкурентів. Аналіз наявності місць в об'єктах РГ показав, що ситуація в галузі стабілізувалась у 2008–2009 рр. (рис. 5).

Розподіл складових структури товарообігу підприємств ресторанного господарства показав, що у 2009 р. продаж купованих товарів становив 30,8 %, а роздрібна реалізація продукції власного виробництва – 69,2 %. Роз-

дрібний товарообіг ресторанного господарства на душу населення становив 177,1 грн у 2009 р. проти 163,8 грн у попередньому році.

Таким чином, протягом усього досліджуваного періоду спостерігається тенденція зростання товарного обороту закладів ресторанного господарства, що свідчить про розвиток галузі ресторанного господарства незважаючи на нестабільність економіки.

Проведене у статті дослідження дозволило сформулювати ряд висновків.

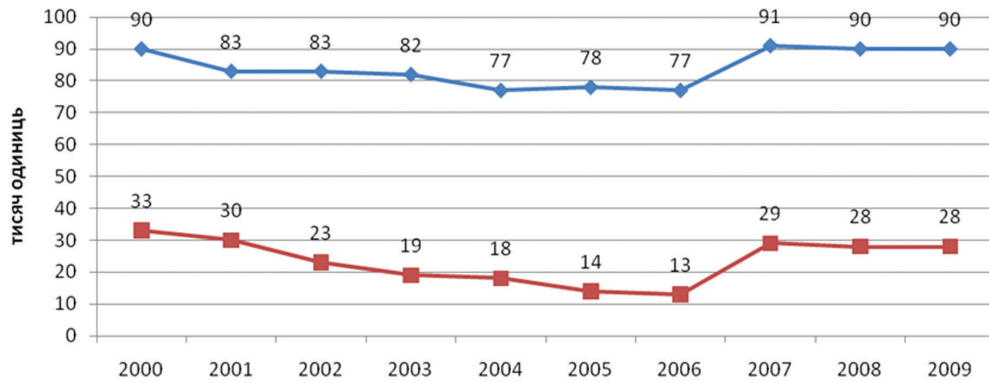

Рис. 5. Наявність місць в об'єктах РГ Харківської області за період 2000–2009 рр.:

—◆— міські поселення; —■— сільська місцевість

1. Ринок підприємств ресторанного господарства досліджуваного регіону має значну питому вагу на українському ринку ресторанних послуг. Згідно з даними Держкомстату України, біля 8 тис. існуючих закладів, що становить 21,5 % розташовано на території Харківського регіону.

2. Проведене дослідження дозволило виявити зменшення кількості підприємств РГ до 2006 р., поступове збільшення кількості закладів з 2006 до 2007 рр., що пояснюється активною експансією на український ринок мереж швидкого харчування. Та знову зменшення на початку 2008 р. кількості підприємств РГ, що можна пояснити розвитком мереж і поглинанням більш слабких конкурентів. Аналіз наявності місць в об'єктах РГ показав, що ситуація в галузі стабілізувалась у 2008–2009 рр.

3. Виявлено, що на сьогодні в Україні ресторанний бізнес представлений майже всіма типами закладів та їх форматами. Переважну частку становлять кафе, закусочні та буфети (близько 40–50 %).

4. За результатами аналізу, за досліджуваній період визначено, що ринок ресторанного господарства Харківського регіону знаходиться на стадії розвитку.

Подальші дослідження слід спрямувати на детальний аналіз стану та конкретизації особливостей розвитку ринку ресторанних послуг у районах міста Харкова. Це дозволить поглибити розуміння сучасних тенденцій розвитку ринку ресторанних послуг регіонального масштабу у ході прийняття управлінських рішень з метою збереження конкурентоспроможності підприємств ресторанного господарства в умовах галузевої нестабільності.

ЛІТЕРАТУРА

1. Зук К. Стратегии роста компании в эпоху нестабильности : [пер. с англ.] / Крис Зук, Аллен Джеймс. – М. : ООО «И. Д. Вильямс», 2007. – 192 с.
2. П'ятницька Г. Т. Ресторанне господарство України: ринкові трансформації, інноваційний розвиток, структурна переорієнтація / Г. Т. П'ятницька. – К. : Київ. нац. торг-екон. ун-т, 2007. – 465 с.
3. Сала Юзеф Маркетинг в общественном питании : [пер. с польск.] – М. : финансы и статистика, 2006. – 240 с. : ил.
4. Хмырова С. В. Ресторанный маркетинг : учеб. пособие для студ. вузов / С. В. Хмырова. – М. : ЮНИТИ – ДАНА, 2010. – 255 с.